

Список використаної літератури:

1. Солодовников С. А. Криминальная экономика и насильственные преступления против собственности граждан : монография / С. А. Солодовников. — М. : Юнити-Дана, Закон и право, 2003. — 319 с.
2. Кримінологія: підруч. / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. — Х. : Право, 2014. — 440 с.
3. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. / В. В. Голіна. — Х. : Нац. юрид. акад. України, 2011. — 120 с.
4. Ривман Д. В. Криминальная виктимология / Д. В. Ривман. — СПб. : Питер, 2002. — 304 с.
5. Кримінологічна виктимологія : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джузи. — К. : Атіка, 2006. — 352 с.
6. Головкін Б. М. Як стають жертвами злочинів / Б. М. Головкін // Проблеми законності. — Вип. 136. — 2017. — С. 161–172.

РОМАНАУСКА К. А.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса,
здобувач відділу кримінологічних досліджень

ДО РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРТНИХ ОЦІНОК ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ. 175 КК УКРАЇНИ

Соціальна політика України спрямована на створення умов для повноцінної реалізації і захисту конституційного права громадян на соціальний розвиток. Це виражається, окрім іншого, у забезпеченні державою гідного існування громадян України, що не уявляється можливим без отримання ними заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат. Тому несвоєчасність виплати заробітної плати, а так само інших передбачених законодавством соціальних виплат, можна визнати гострою проблемою сучасного українського суспільства. Остання з кожним роком загострюється, набуває загальнодержавного характеру й поширена у багатьох сферах економіки і галузях виробництва.

Актуальність цієї проблеми полягає, з одного боку, у позбавленні права громадян на гідне існування внаслідок неповного або несвоєчасного надання їм належних соціальних виплат, а, з другого, — у науковій малодослідженості зазначеної проблематики.

За даними кримінально-правової статистики, протягом 2013–2016 рр. кількість облікованих злочинів, передбачених ст. 175 КК України, зменшилась з 3 304 до 685 відповідно (-79,3 %). Безумовно, офіційний рівень цих злочинів не включає їх латентної частини, зумовленої пасивністю, правовим нігілізмом потерпілих, якими є працівники

підприємств різних форм власності, а також свідомим укриттям подібних фактів з боку їх керівників. В умовах критичного стану національної економіки, суттєвого дефіциту фонду оплати заробітної плати багатьох вітчизняних підприємств, установ і організацій є очевидним, що істотно зменшуватись кількість таких злочинів не може. Їх справжній рівень є набагато більшим порівняно з офіційною статичною інформацією Генеральної прокуратури України. Цьому є низка пояснень економічного, фінансового, соціального, організаційно-управлінського та іншого характеру.

З метою вивчення важливих кримінологічних показників розглядуваних злочинів було проведено експертне опитування різних груп респондентів (працівників органів прокуратури, Національної поліції, співробітників Державної служби України з питань праці). Усього було опитано 2 070 осіб.

Більшість опитаних як працівників органів прокуратури (32 %), Національної поліції (20 %), так й більшість співробітників Державної служби України з питань праці (41 %) зазначили, що у середньому на 1 облікований злочин щодо невивплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат припадає 5 невиявлених з різних причин подібних злочинів. Звідси можна констатувати, що рівень латентності злочинів, передбачених ст. 175 КК України, становить близько 83 %. Це свідчить про те, що такі кримінальні правопорушення мають високий рівень латентності.

Згідно із результатами експертних оцінок вказаних злочинів, їх типовими детермінантами є незацікавленість потерпілих (робітників, студентів, пенсіонерів та інших осіб) в оприлюдненні інформації щодо порушення їх прав через небажання настання для них певних негативних наслідків (37 %). До детермінантів досліджуваних злочинів можна також віднести таке: а) бажання незаконного збагачення керівника установи, підприємства, організації, а також існуючі традиції розкрадання бюджетних коштів (30 %); б) правовий нігілізм потерпілих, яким безпідставно не виплачується заробітна плата, стипендія, пенсія чи інші установлені законом виплати (25 %); в) недосконалість правового регулювання правовідносин у сфері виплати заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат (22 %).

Також вагомим криміногенним чинником, що сприяє вчиненню таких злочинів, можна визнати відсутність належного контролю з боку правоохоронних й контролюючих органів щодо дотримання керівниками підприємств трудового та іншого законодавства (27,5 %). На нашу думку, останніми роками в Україні у громадян склався доволі сталий стереотип про незацікавленість правоохоронних органів у захисті їх порушених прав та складність їх захисту. Певною мірою це відбулося через високий рівень корупції, а також внаслідок низького рівня професіоналізму працівників правоохоронних та контролюючих

органів. Недарма 13,5 % опитаних респондентів істотною проблемою, що сприяє поширеності злочинів, передбачених ст. 175 КК України, вважають високий рівень корупції у контролюючих і правоохоронних органах.

Продуктуванню вказаних кримінальних правопорушень, на думку 5 % експертів, сприяють помилки слідчих у їх кваліфікації із суміжними злочинами (статті 191, 210, 364, 364¹, 365, 365¹, 366, 367 КК України).

Визначення із застосуванням методу експертних оцінок цілої низки детермінант, що впливають на поширеність злочинів, передбачених ст. 175 КК України, дає підстави для виділення основних напрямів їх запобігання: обмеження правового нігілізму як у суспільстві в цілому, так й у середовищі працівників підприємств, установ і організацій різних форм власності; боротьба з корупцією у діяльності органів кримінальної юстиції (Національна поліція, органи прокуратури), а також у роботі контролюючих органів; реформування правоохоронної і судової системи відповідно до засад, визначених у Концепції реформування кримінальної юстиції в Україні, затвердженої ще у 2008 р.; здійснення виваженої соціально-економічної політики, спрямованої на поступове покращення майнового стану українців, щоб будь-які зловживання у сфері соціального, пенсійного та іншого їх забезпечення істотно не впливали на рівень доходів українських сімей тощо.

ПРИЖБИЛО О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права

ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ ІМПУЛЬСИВНИХ ЗЛОЧИНІВ

Стрімке зростання імпульсивної злочинності є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасного суспільства. Деформації правосвідомості, межові психічні аномалії, які є результатом стресів повсякденного життя, психічного та інформаційного перевантаження – лише деякі з причин, що призводять до скоєння імпульсивних злочинів. «Загальновідома провокуюча роль пияцтва, яке послаблює свідомий самоконтроль поведінки» [3, с. 3].

Вивчення класифікації імпульсивних злочинів надасть змогу більш детально розробити спеціальні заходи запобігання, які будуть властиві саме даній особливій категорії злочинів, в скоєнні яких відіграють роль, зокрема, неусвідомлювані психічні процеси та багато інших факторів.